

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาและข้อเท็จจริงในเรื่องสถานที่ จำนวนทรัพยากรห้องสมุด การบริการ รวมทั้งการดำเนินงานระเบียบข้อบังคับของห้องสมุด ที่นิสิตบัณฑิตวิทยาลัยปีการศึกษา 2519 ประสบอยู่ในการใช้ห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อสำรวจความต้องการปัจจุบันของนิสิตว่า ประสงค์จะให้ห้องสมุดจัดบริการ และกิจกรรมประเภทใดบ้าง อันจะเป็นแนวทางให้ฝ่ายวิชาการของคณะและมหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงห้องสมุดทุกแห่งให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีบัณฑิต ใน 2 แผนกวิชา ระดับมหาบัณฑิตใน 52 แผนกวิชา และระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงใน 24 แผนกวิชา เฉพาะนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2519 รวมทั้งสิ้น 3,322 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามชนิดกำหนดค่าตอบ เต็มค่าหรือข้อคำถามสั้น ๆ เพื่อสำรวจสภาพการใช้ห้องสมุด แบบสอบถามชนิดมาตรา ประเมินค่า เพื่อสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของนิสิต เกี่ยวกับห้องสมุดโดยทั่วไป ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามในชั้นเรียนของนิสิตบัณฑิตศึกษาทุกแผนกวิชา และเก็บคืนทันทีที่ตอบเสร็จ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมารวมทั้งสิ้น 1,695 ชุด คิดเป็นร้อยละ 51.02

การวิเคราะห์ข้อมูลได้คำนวณค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบเกี่ยวกับสภาพ การใช้ห้องสมุด ค่าขนาดค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนักความคิดเห็น

และความต้องการของนิสิตต่อปัญหาการใช้ห้องสมุด

สรุปผลการวิจัย

1. จำนวนนิสิตแต่ละแผนกวิชาของแต่ละคณะที่ตอบแบบสอบถามนั้น จำแนกตามสภาพการ เรียนได้เป็น 2 ประเภทคือ ประเภทเรียนเต็มเวลาจำนวน 795 คน หรือร้อยละ 47.14 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ประเภทเรียนควบและทำงานควบจำนวน 856 คน หรือร้อยละ 52.86 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

คณะที่นิสิตส่วนใหญ่เรียนเต็มเวลา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะที่นิสิตส่วนใหญ่เรียนควบทำงานควบ ได้แก่ คณะนิติศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี คณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์

2. ในเรื่อง เวลาของการไปใช้ห้องสมุดปรากฏว่าจำนวนสูงสุดของนิสิตทุกแผนก วิชาการรวมทั้งมหาวิทยาลัยร้อยละ 40.5 ใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง และจำนวนนิสิตต่ำสุดร้อยละ 1.1 ไม่ใช้ห้องสมุดเลย

ส่วนจำนวนนิสิตแต่ละแผนกวิชาที่ใช้ห้องสมุดตามช่วงเวลาประจำวันนั้น ปรากฏว่านิสิตทุกแผนกวิชาการรวมทั้งมหาวิทยาลัยจำนวนสูงสุดร้อยละ 48.3 ไปใช้ห้องสมุดในเวลารว่างระหว่างชั่วโมงเรียน และจำนวนต่ำสุดร้อยละ 13.5 ใช้ห้องสมุดในวันที่ไม่มีชั่วโมงเรียน

3. สำหรับความคิดเห็นของนิสิตแต่ละแผนกวิชาในเรื่องความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษาในระดับหลังปริญญาบัณฑิตนั้น นิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากที่สุดต่อการศึกษาระดับปริญญาในบัณฑิตวิทยาลัย จึงถือได้ว่าโดยทั่วไปแล้วนิสิตมี

ทัศนคติที่พื้มากต่อห้องสมุด

4. จากการสำรวจวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของนิสิตทุกแผนกวิชา รวมทั้งมหาวิทยาลัย ปรากฏว่าจำนวนสูงสุดของนิสิตคือร้อยละ 75.3 ใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือประกอบการเรียน จำนวนรองลงมาก็คือร้อยละ 66.1 ใช้ห้องสมุดเพื่อเขียนรายงานหรือวิทยานิพนธ์ นิสิตร้อยละ 50.2 ใช้ห้องสมุดเพื่อหาความรู้แขนงวิชาอื่นเพิ่มเติม นิสิตร้อยละ 34.1 ใช้ห้องสมุดเพื่อเป็นการพักผ่อนและฆ่าเวลา และจำนวนนิสิตต่ำสุดคือร้อยละ 4.8 มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดทั้ง 4 ข้อที่กล่าวมาแล้ว

5. ในเรื่องวิธีการค้นหาสิ่งที่ต้องการจากห้องสมุดนั้น นิสิตทุกแผนกวิชา รวมทั้งมหาวิทยาลัย จำนวนสูงสุดร้อยละ 64.1 ใช้วิธีค้นบัตรรายการและจำนวนนิสิตต่ำสุดร้อยละ 29.5 ใช้วิธีดูจากรายชื่อหนังสือใหม่

6. จากการสำรวจการเรียนรู้อีกวิธีในการใช้ห้องสมุดปรากฏว่า นิสิตทุกแผนกวิชา รวมทั้งมหาวิทยาลัย เรียนรู้วิธีการใช้ห้องสมุดจากหลักสูตร ระดับปริญญาตรี มีจำนวนสูงสุดร้อยละ 56.1 นิสิตจำนวนรองลงมาร้อยละ 41.1 เรียนรู้จากคู่มือห้องสมุด นิสิตร้อยละ 31.6 เรียนรู้โดยที่บรรณารักษ์แนะนำ นิสิตร้อยละ 24.2 เรียนรู้จากโรงเรียนมัธยม นิสิตร้อยละ 18.2 เรียนรู้จากหลักสูตรปริญญาโท และจำนวนนิสิตต่ำสุดร้อยละ 13.8 เรียนรู้จากการค้นหาเอง

7. ในจำนวนห้องสมุดทั้ง 31 แห่งในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ห้องสมุดที่มีนิสิตรวมทุกแผนกวิชาไปใช้มากที่สุดและใช้เป็นประจำคือ หอสมุดกลาง รองลงมาก็คือ ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ แต่ถาพิจารณาถึงห้องสมุดที่นิสิตได้รับความสะดวกในการใช้ ปรากฏว่าจำนวนนิสิตสูงสุดร้อยละ 14.6 ได้รับความสะดวกในการใช้ห้องสมุดคณะครุศาสตร์มากที่สุด และจำนวนนิสิตรองลงมาก็คือร้อยละ 12.1 ได้รับความสะดวกในการใช้หอสมุดกลาง

ส่วนการสำรวจเกี่ยวกับห้องสมุดที่นิสิตประสบปัญหาในการใช้มากปรากฏว่า นิสิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 17.7 ประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุดกลางมากที่สุด นิสิตจำนวนรองลงมาคือร้อยละ 7.7 ประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุดคณะครุศาสตร์

8. จากการสำรวจประเภทสิ่งพิมพ์และวัสดุของห้องสมุดที่นิสิตใช้ ปรากฏว่า นิสิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 62.6 ใช้หนังสือตำราและวิชาการต่าง ๆ นิสิตจำนวนรองลงมา ร้อยละ 62.9 ใช้วารสารและจำนวนนิติตำสูรร้อยละ 10.7 ใช้ข่าวตัดจากสิ่งพิมพ์

9. การสำรวจการใช้บริการประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุดพบว่า นิสิตจำนวนสูงสุดร้อยละ 77.2 ใช้บริการยืมหนังสือ นิสิตจำนวนรองลงมา ร้อยละ 59.4 ใช้หนังสืออ้างอิง นิสิตร้อยละ 54.7 ยืมวารสารและหนังสือพิมพ์ และจำนวนนิติตำสูรร้อยละ 23.3 ใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

10. จากการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ห้องสมุด ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ ครุภัณฑ์ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอื่น ๆ ตลอดจนบริการของห้องสมุด ปรากฏผลดังนี้คือ

1) ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ สิ่งทีนิติต เห็นว่าเป็นปัญหามากคือ ห้องสมุดอยู่ไกลเกินไป มีเสียงรบกวนจากภายนอก อากาศร้อนอบอ้าว และแสงสว่างไม่พอ และสิ่งที่เห็นว่าเป็นปัญหาปานกลางคือ อาคารไม่เหมาะสม สถานที่คับแคบ และมีฝุ่นละอองมาก

2) ปัญหาเกี่ยวกับครุภัณฑ์ สิ่งทีนิติต เห็นว่าเป็นปัญหามากคือ ไม่มีโต๊ะอ่านหนังสือเฉพาะบุคคล และที่เห็นว่าเป็นปัญหาปานกลางคือ จำนวนโต๊ะเก้าอี้ไม่เพียงพอและไม่ให้ความสบายต่อผู้ใช้ และไม่มีห้องค้นคว้าเฉพาะสำหรับนิติตบัณฑิตศึกษา

3) ปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ สิ่งทีนิติต เห็นว่าเป็นปัญหามากคือ หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด จำนวนหนังสือน้อยไม่พอใช้ และมีหนังสือภาษาไทยน้อยไม่เพียงพอ

เพื่อสำหรับประกอบการค้นคว้า และที่เห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ได้แก่หนังสือใหม่มาไม่ทันกับความต้องการ หนังสือข่าวมากไม่ได้รับการซ่อมแซม การไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือ หนังสือเรียงไว้ตามชั้นไม่เป็นระเบียบ และหนังสือเล่มที่ต้องการมีผู้อื่นยืมไป เป็นต้น

4) ปัญหาเกี่ยวกับวารสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอื่น ๆ ของห้องสมุด สิ่งที่นิสิตเห็นว่าเป็นปัญหามากคือ ห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสาร วารสารภาษาไทยมีไม่เพียงพอ และห้องสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์ สิ่งที่นิสิตเห็นว่าเป็นปัญหาระดับปานกลาง แต่จะเกี่ยวข้องกับนิสิตบางแผนกวิชาเห็นว่าเป็นปัญหามาก ได้แก่วารสารเล่มที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด วารสารใหม่มาไม่ทันการ ไม่มีครุภัณฑ์วารสาร วารสารภาษาอังกฤษมีน้อยเกินไป และการจัดวางวารสารสับสน เป็นต้น

5) ปัญหาเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด สิ่งที่นิสิตเห็นว่าเป็นปัญหามากคือ เวลาเปิดทำการของห้องสมุดน้อยเกินไป ซึ่งรวมถึงการที่ห้องสมุดไม่เปิดทำการนอกเวลาด้วย ในเรื่องบริการการยืมหนังสือ สิ่งที่นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง แต่มีนิสิตบางแผนกวิชาเห็นว่าเป็นปัญหามาก ได้แก่ห้องสมุดมีกฎเกณฑ์และข้อบังคับมาก วิธีการยืมยุ่งยาก จำนวนเล่มของหนังสือที่ให้ยืมออกใ้ค่อยๆน้อยเกินไป และระยะเวลาการยืมออกน้อย เป็นต้น ส่วนบริการอื่น ๆ เช่น บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการยืมระหว่างห้องสมุด นิสิตมีความเห็นว่าหากห้องสมุดไม่จัดบริการให้ครบจะ เป็นปัญหามาก

11. จากการสำรวจ วจนความต้องการของนิสิตต่อบริการของห้องสมุด ปรากฏว่าสิ่งที่นิสิตต้องการมากที่สุดคือ ให้เพิ่มจำนวนหนังสือและวารสารให้มากขึ้น รองลงมาให้ห้องสมุดติดเครื่องอำนวยความสะดวก จัดหาหนังสือ และจัดหาโต๊ะอ่านเฉพาะบุคคล

นอกจากนั้นนิสิตแต่ละแผนกวิชายังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องอื่น ๆ อีกด้วย ได้แก่ สภาพห้องสมุด ครุภัณฑ์ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุอื่น ๆ บริการ

ระเบียบข้อบังคับห้องสมุด บุคลากร และเรื่องอื่น ๆ ดังปรากฏรายละเอียดของข้อเสนอนี้
แนบที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3

อภิปรายผล

สภาพการใช้ห้องสมุด

1. แม้ว่าใน 12 คณะ มีนิสิตเพียง 4 คณะที่มาเรียนเต็มเวลาเป็นส่วน
มาก และอีก 8 คณะ นิสิตส่วนใหญ่เรียนด้วยทำงานด้วย แต่ก็ปรากฏว่านิสิตทุกแผนก
วิชาไปใช้ห้องสมุดรวมทุกคณะ เป็นจำนวนมาก นิสิตรวมทุกแผนกวิชาใช้ห้องสมุดทุกวันคิดเป็น
ร้อยละ 20.2 ใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ ครั้งคิดเป็นร้อยละ 40.5 ใช้ห้องสมุด
สัปดาห์ละ ครั้งคิดเป็นร้อยละ 25.5 ใช้ห้องสมุดเฉพาะ เวลาที่ต้องการคิดเป็นร้อยละ
12.7 จึงถือได้ว่านิสิตส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อห้องสมุดมาก ตรงกับผลจากการวิจัยที่ 17
ซึ่งปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากที่สุดต่อการศึกษาระดับ
ปริญญาในมหาวิทยาลัย แต่ยังมีนิสิตจำนวนร้อยละ 1.1 ของนิสิตคณะพาณิชยศาสตร์และ
การบัญชีไม่ใช้ห้องสมุดเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตบางส่วนไม่เข้าใจวิธีการใช้
ห้องสมุด ขาดการแนะนำชี้แจงในการค้นคว้าเอกสาร สิ่งพิมพ์ในห้องสมุด หรืออาจเนื่อง
มาจากนิสิตส่วนใหญ่มีภาระต้องประกอบอาชีพในเวลากลางวัน เพราะ นิสิตพาณิชยศาสตร์
และการบัญชีที่สอบแบบสอบถาม 210 คน ทำงานด้วยเรียนด้วยถึง 141 คน ทำให้
ต้องมามหาวิทยาลัยเฉพาะ เวลาเรียน จึงไม่มีเวลาพอที่จะไปใช้ห้องสมุดได้ และบาง
ส่วนอาจใช้ห้องสมุดอื่น ๆ เช่น ที่ทำงานหรือห้องสมุดของสถาบันอื่นที่ใกล้เคียงแทน

2. จากการสำรวจวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด เป็นที่น่ายินดีที่นิสิต
ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ทั้งนี้เห็นได้จากการที่นิสิตเหล่านั้นใช้ห้องสมุด
เพื่ออ่านหนังสือประกอบการเรียนมากเป็นอันดับหนึ่งถึงร้อยละ 75.3 เพื่อเขียนรายงาน

หรือทำวิทยานิพนธ์สูงถึงร้อยละ 66.1 แต่อย่างไรก็ตาม นิสิตบางส่วนไปใช้ห้องสมุดเพื่อพักผ่อนและใช้เวลาว่างจำนวนสูงถึงร้อยละ 34.6 ทั้งนี้จากการสำรวจช่วงเวลาที่ใช้ห้องสมุด ปรากฏผลที่สอดคล้องกันคือ นิสิตใช้เวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียนสูงเป็นอันดับหนึ่งถึงร้อยละ 48.3 ไปใช้ห้องสมุด ดังนั้นจึงขอสรุปได้ว่า การที่นิสิตไปใช้ห้องสมุดเพื่อใช้เวลาถึงร้อยละ 34.6 อาจเนื่องมาจากต้องการใช้ห้องสมุดเป็นที่พักผ่อน เพื่อรอเวลาเรียนในชั่วโมงต่อไปนั่นเอง

3. เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของการศึกษาระดับอุดมศึกษา นิสิตควรจะได้รับความรู้พื้นฐานในการใช้ห้องสมุดอย่างเต็มที่ แต่ปรากฏว่านิสิตเพียงร้อยละ 56.1 เท่านั้นที่ได้เรียนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับปริญญาตรี และจากการสำรวจวิเคณาสิ่งที่ต้องการจากห้องสมุด นิสิตใช้วิธีค้นคว้ารายการเพียงร้อยละ 64.1 เท่านั้น ทั้งนี้ก็มีผลสืบเนื่องมาจากการไม่ได้เรียนรู้วิธีการใช้ห้องสมุดมาโดยตรงและไม่มีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุด เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนนิสิตที่เรียนรู้วิธีการใช้ห้องสมุดจากหลักสูตรปริญญาโทมีเพียงร้อยละ 10.2 เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรปริญญาโทส่วนใหญ่ของแผนกวิชาต่าง ๆ ไม่ได้บรรจุวิชาไว้ เพราะถือว่าเป็นวิชาที่เรียนรู้ง่าย นิสิตอาจเรียนรู้เองได้มาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีแล้ว จึงไม่มีการสอนเพิ่มเติมในระดับนี้อีก

4. จากการสำรวจพบว่าห้องสมุดที่นิสิตแต่ละแผนกวิชาเคยไปใช้ร่วมตั้งไปใช้เป็นประจำนั้น จะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับคณะ เรียนของนิสิต ซึ่งนิสิตไม่ต้องเดินทางไกล แต่ถ้าจะต้องเดินทางไปที่เพราะห้องสมุดนั้นมีหนังสือในสาขาวิชาเดียวกับที่นิสิตเรียนอยู่ หรือเป็นห้องสมุดที่นิสิตเคยใช้มาก่อนในระดับปริญญาตรี จึงปรากฏว่านิสิตที่ใช้ห้องสมุดกลางมีร้อยละ 41.3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากห้องสมุดกลางตั้งอยู่ใกล้ถนนใหญ่ และเป็นที่ยอมรับของหนังสือทุกคณะทุกแผนกวิชา ทำให้นิสิตส่วนใหญ่ของทุกแผนกวิชาไป

ใช้ก็ได้ และที่น่าสังเกตก็คือ ห้องสมุดคณะครุศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ มีนิสัยนิยมไปใช้มากตามลำดับคิดเป็นร้อยละ 24.4 และร้อยละ 17.4 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทำเลที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ใกล้ถนนใหญ่เช่นกัน สะดวกต่อการเข้าใช้ มีเครื่องปรับอากาศ ตลอดจนที่นั่งอ่านและอุปกรณ์ห้องสมุดทันสมัย น่าใช้ ช่วยอำนวยความสะดวกในการอ่าน และ เปิดบริการนอกเวลาถึง 20.00 น. ทำให้นิสัยสนใจเข้าใช้บริการมาก ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการสำรวจสิ่งที่นักศึกษาต้องการซึ่งปรากฏว่า นิสิตต้องการให้ห้องสมุดติดเครื่องปรับอากาศ และ เปิดบริการนอกเวลามากที่สุด และจากการสำรวจ บริการของห้องสมุดที่นิสิตไปใช้มาก นอกจากจะใช้บริการยืมหนังสือแล้ว ก็ยังใช้เป็นที่พักผ่อน รับประทานอาหารโดยอาศัยเครื่องปรับอากาศหรือพัดลมถึงร้อยละ 20.6 อีกด้วย

ปัญหาในการใช้ห้องสมุด

1. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่และครุภัณฑ์ห้องสมุด จากการประเมินค่าความคิดเห็นของนิสิต ปรากฏว่าห้องสมุดที่นิสิตพอใจมาก คือห้องสมุดที่อยู่ไม่ไกลจากอาคารเรียนมากนัก มีสภาพและบรรยากาศเหมาะสม เป็นห้องสมุด อากาศเย็นสบาย ครุภัณฑ์น่าใช้ และจากการสำรวจก็ปรากฏว่า ห้องสมุดที่อยู่ไกล เป็นปัญหาต่อนิสิตอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องเสียเวลามากในการเดินทางไปใช้ ทั้งนี้รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ก็เป็นปัญหามากเช่นกัน เช่น ห้องสมุดแผนกวิชาต่าง ๆ ของคณะวิทยาศาสตร์ ถึงแม้จะอยู่ใกล้อาคารเรียนของนิสิต แต่มีสถานที่คับแคบ บรรยากาศไม่เหมาะสมเป็นห้องสมุด ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องตกแต่งต่าง ๆ ตลอดจนบริการห้องสมุด ไม่ถึงคุณภาพดีเท่าที่ควร ถึงแม้บางแผนกวิชาจะติดเครื่องปรับอากาศแล้ว แต่ก็ยังขาดหนังสือและวารสารที่จำเป็น ขาดบรรณารักษ์ที่มีความรู้และชำนาญงานโดยตรง ทำให้ไม่สามารถจัดบริการที่ตอบสนองความต้องการของนิสิตได้

2. ปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ นิสิตเห็นว่า ปัญหาเรื่องหนังสือที่นิสิตต้องการใช้ไม่มีในห้องสมุด และปัญหาเรื่องหนังสือภาษาไทยมีไม่พอให้นิสิตค้นคว้า

นับว่าเป็นปัญหามากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต้องมีการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างลึกซึ้ง ต้องศึกษางานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีผู้ทำไปแล้วด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง จึงถือว่าหนังสือ สิ่งพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีความสำคัญอย่างยิ่งจะขาดเสียมิได้ แต่เนื่องจากเงินงบประมาณของแต่ละห้องสมุดได้รับอยู่นั้น อยู่ในวงจำกัด คือได้รับเงินงบประมาณแผ่นดิน ในรูปของวัสดุครุภัณฑ์ห้องสมุด กับเงินทุนคดะซึ่งเป็นเงินบำรุงการศึกษาของนิสิตปริญญาตรี ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดสรรให้ตามจำนวนนิสิตของแต่ละคณะที่ตั้งทะเบียนเรียน เมื่อรวมกันแล้วก็ยังไม่เพียงพอที่จะให้บริการแก่นิสิตปริญญาตรี ในเมื่อห้องสมุดจำเป็นต้องให้บริการแก่นิสิตบัณฑิตศึกษาค้นคว้า จึงทำให้เกิดการขาดแคลนหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ยิ่งขึ้นไปอีก ถึงแม้บัณฑิตวิทยาลัยจะจัดสรรเงินซื้อหนังสือให้แผนกวิชาต่าง ๆ แล้วก็ตาม แผนกวิชาเก็บหนังสือเหล่านั้นไว้เอง นิสิตก็จะใช้หนังสือได้ไม่ทั่วถึงเท่ากับเก็บไว้เป็นส่วนรวมที่ห้องสมุด บัณฑิตวิทยาลัยจึงควรจัดสรรเงินให้แก่ห้องสมุดคณะที่ต้องการให้บริการนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยตรง เพื่อจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นให้มากยิ่งขึ้น¹

3. ในด้านที่เกี่ยวกับบริการของห้องสมุด นิสิตมีความเห็นว่า การที่ห้องสมุดเปิดทำการน้อยเกินไปเป็นปัญหามาก ตลอดจนการที่ห้องสมุดไม่เปิดทำการนอกเวลา ก็เป็นปัญหามากเช่นกัน ทั้งนี้จากการสำรวจปรากฏว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่จะเปิดบริการระหว่างเวลา 8.30 - 16.30 น. มีห้องสมุดจำนวน 5 แห่ง เปิดบริการถึง 18.00 น. จำนวน 3 แห่ง เปิดถึงเวลา 19.00 น. จำนวน 2 แห่ง เปิดถึงเวลา 20.00 น. และมีห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์เพียงแห่งเดียวที่เปิดถึงเวลา

¹ ศจี จันทวิมล, ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ในสาขาวิชาการปกครอง วิชาการสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, หน้า 40.

21.00 น. ซึ่งในเวลาดังกล่าวบัณฑิตศึกษาที่ห้องทำงานควย เรียนควยร้อยละ 52.86 จะไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ เว้นผู้ที่เรียนเต็มเวลาเท่านั้น ผู้ที่ทำงานส่วนใหญ่ จะมาใช้ห้องสมุดได้เฉพาะ วันเสาร์และ วันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดงาน แต่ในวันทั้งสองนี้ ห้องสมุดส่วนใหญ่จะ เปิดบริการในช่วงเวลา 9.00 - 17.00 น. โดยเฉพาะห้องสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงปรากฏผลว่า เรื่องเวลาเปิดบริการของห้องสมุด และ เวลาที่บัณฑิตต้องการใช้ห้องสมุดไม่สอดคล้องกัน จึงเป็นปัญหามากสำหรับ บัณฑิตศึกษาที่ห้องทำงานควย การค้นคว้าโดยตนเองเป็นส่วนใหญ่

4. บุคลากรของห้องสมุดเป็นตัวจักรสำคัญของบริการห้องสมุด บรรณารักษ์ที่มีความรู้โดยตรง จะสามารถแก้ไขปัญหาของห้องสมุดตลอดจนจัดบริการของห้องสมุดให้สอดคล้องกับผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จากการประเมินค่าความคิดเห็นของนิสิต ปรากฏผล เป็นที่น่าพอใจว่านิสิต เห็นความสำคัญของบรรณารักษ์คือห้องสมุด คือ นิสิตครุศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ เศรษฐศาสตร์ นิสิตจึงกล่าวมีความเห็นว่าการไม่มีบรรณารักษ์ที่มีความรู้คอยช่วยเหลือจะเป็นปัญหามาก ทั้งนี้จากการสำรวจห้องสมุด ทั้ง 31 แห่งในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่า ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะ เศรษฐศาสตร์ ล้วนมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้โดยตรงในการดำเนินงานห้องสมุดทั้งสิ้น จึงให้การบริการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนนิสิต เห็นความสำคัญของผู้ใช้บริการมากกว่า ถ้าขาดบรรณารักษ์แล้วจะประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุด เมื่อเทียบกับห้องสมุดที่ยังไม่สามารถจัดหาบรรณารักษ์ที่มีความรู้โดยตรงมาทำงานในห้องสมุด เช่น ห้องสมุดคณะและแผนกวิชาในคณะ วิทยาศาสตร์ นิสิตก็มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า การขาดบรรณารักษ์ที่มีความรู้คอยช่วยเหลือนี้ เป็นปัญหามาก นอกจากนั้นนิสิตวิทยาศาสตร์ ยังประสบปัญหาอันเป็นผลมาจากขาดบรรณารักษ์ที่มีความรู้โดยตรงให้บริการ นั่นก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดหนังสือในห้องสมุด ปัญหาเกี่ยวกับบัตรรายการของห้องสมุด มิ่งนิสิต

เห็นว่า เป็นปัญหา มากใน เรื่อง ไม่มี ภัค รាយ การ ให้ ใช้ ระบบ กั ว รั จ ัก หนั ง ส ื่อ ไม่ สะ ดวก ก่อ การ คน หา จะ เห็น ใ้ ทั ว ภา ร ษา ค บ ร ร ณ วั ร ภั ค รั จ ัก ก่อ ให้ เกิด ปัญ ุ หา และ ความ ไม่ สะ ดวก ต่ า ง ๆ ใน การ ค ำ เนื ง งาน ห อ ง ส มุ ค เรื อ ง อื่ น ๆ ใ้ ใ ค อื่ ก ทั ง นี้ เพร า จะ นอก จาก บ ริ ก าร ย ื ม หนั ง ส ื่อ แล ้ว นิ ส ิ ต ย ั ก ต อ ง การ ใ ช้ บ ริ ก าร อื่ น ๆ ของ ห อ ง ส มุ ค อื่ ก ทั ว ุ ย เชน บ ริ ก าร ต อ บ ค ำ ด ำ ม และ ช ่วย คน ค ำ บ ริ ก าร เน น ำ หนั ง ส ื่อ บ ริ ก าร ร วม ร วม บ ร ร ณ วั ร ภั ค รั จ ัก บ ริ ก าร ย ื ม ระ ห ว่าง ห อ ง ส มุ ค ซึ่ง ถ ำ ห าก ป ราช จา ก บ ร ร ณ วั ร ภั ค รั จ ัก เรี ย น ร ู ม ำ โ ค ย ต ร ง ก็ จะ ไม่ ส ำ ม า ร ด้ จ ั ก บ ริ ก าร เหน ำ น ั ใ้ ห อ ง ส มุ ค เหน ำ น ั ๆ ก็ จะ มี ส ภา ท เป็น เหยี ง ใ้ ใ ค ใ้ หนั ง ส ื่อ ต ำ เปี ย ง อ ย ำ ง เคี ย ว เหน ำ น ั

ความตองการของนิสิตต่อบริการห้องสมุด

จากการประ เมี น ค ำ ความ ต อ ง การ ของ นิ ส ิ ต ต อ บ ริ ก าร ห อ ง ส มุ ค เหน ำ น ั ป ราช วั ภา ก ุ วั นิ ส ิ ต ทุ ก แขน ก วิชา ต อ ง การ ใ้ ห อ ง ส มุ ค ทุ ก เหน ำ ง เปี ย จ ำ น ุ หนั ง ส ื่อ และ ว าร ส าร ใ้ ใ ม าก ช ึ น เป็น อ ัน ค ั บ แรก จึง ค ว ร ใ้ บ ริ ก าร ม หา วิ ท ย า ล ัย ทุ ก ระ วั ย จะ ใ้ ค ุ ใ้ ใ ร ใ บ ร ุ ง ค ำ น ง บ ประ มา ด ห อ ง ส มุ ค ใ้ มี ความ ส ั ม พ ัน ใ้ ก ั บ ง บ ประ มา ด เปี ย การ ใ้ ใ ค ุ ษา และ ง บ ประ มา ด ต ำ น อื่ น ๆ ทั ง หมด ของ ส ถา บ ัน ¹ ใ้ ห อ ง ส มุ ค ส ำ ม า ร ด้ จ ั ก ช ื่อ หนั ง ส ื่อ ใ้ ค ุ เป็น ส ั ค ส วน ใ้ ก ั บ จ ำ น ุ วั น นิ ส ิ ต ใ้ ใ้ ใ ร บ ริ ก าร โ ค ย ถ ำ อ อ ั ต ราช วั น ส ภา ก ุ วั น มา ต ราช วั น ของ ห อ ง ส มุ ค ม หา วิ ท ย า ล ัย ม ำ บ ั ใ้ ใ ม ส ุ ค ² ซึ่ง ส มา ค ม ห อ ง ส มุ ค เหน ำ ง ประ เเท ศ ใ้ ไ ท ย ใ้ ใ้ ใ จ าร ณา ก ำ หนด ช ึ น เหน ำ เสน อ ทั ว บ วม ม หา วิ ท ย า ล ัย ค ุ ใ้

50 เล่ม	ตอ น ิ ส ิ ต น ั ก ใ้ ใ ค ุ ษา ป ริญ ุ ภา ต รั ใ้	1	คน
75 เล่ม	ตอ น ิ ส ิ ต น ั ก ใ้ ใ ค ุ ษา ป ริญ ุ ภา โ ท	1	คน
100 เล่ม	ค ุ อ ำ จ าร ุ ใ้	1	คน

¹ "Standard for College Libraries," College and Research Libraries, 1 (October, 1975) : 301.

² ส มา ค ม ห อ ง ส มุ ค เหน ำ ง ประ เเท ศ ใ้ ไ ท ย. "มา ต ราช วั น ห อ ง ส มุ ค ม หา วิ ท ย า ล ัย", หนา 3.

ความต้องการของนิสิตต่อบริการห้องสมุดอันคับข้องลงมาคือ ต้องการให้คิด เครื่องปรับอากาศ ให้มีโต๊ะอ่านเฉพาะบุคคล ให้จัดหาน้ำดื่ม ให้มีห้องน้ำ ให้ห้องสมุด จัดทำรายชื่อนั่งสื่อนี้ใหม่ ให้เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ ให้สอนวิธีใช้ห้องสมุด ให้มีห้องประชุม เฉพาะและให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมบ่อย ๆ โดยเฉพาะความต้องการให้มีโต๊ะอ่านเฉพาะ บุคคลนั้น ก็เพื่อช่วยให้มีสมาธิในการอ่านการทำงานในห้องสมุดมากยิ่งขึ้น การที่ นิสิตต้องการให้ห้องสมุดจัดหาน้ำดื่ม และห้องน้ำให้ควยนั้น ก็คงเนื่องมาจากห้องสมุดบาง แห่งอยู่ไกลจากที่ขายอาหารหรือห้องน้ำ เมื่อนิสิตเกิดความจำเป็นขึ้นในขณะที่ใช้ห้องสมุด อยู่ก็จะไม่เสียเวลา เพราะบางครั้งเมื่อออกไปจากห้องสมุดแล้วก็อาจจะทำให้ไม่มีโอกาส กลับไปอีกได้ ส่วนความต้องการอื่น ๆ นั้นก็เป็นสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกในการใช้ห้อง สมุด และถึงคุณให้นิสิตสนใจมาใช้ห้องสมุดมากยิ่งขึ้น จึงน่าจะผู้บริหารห้องสมุดจะได้พิจารณา จัดทำขึ้นควย นอกจากนี้นิสิตยังต้องการให้คณะหรือห้องสมุดจัดเครื่องถ่าย เอกสารให้ บริการแก่นิสิตตลอดเวลาทำการของห้องสมุด เพื่อนิสิตจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไป ใช้เครื่องถ่ายเอกสารที่อยู่ไกลออกไป

ยังมีความต้องการ เฉพาะ ของนิสิตวิทยาศาสตร์ที่สำคัญคือ ต้องการให้ผู้บริหาร คณะรวบรวมห้องสมุดแผนกวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นแห่งเดียวของคณะ เพื่อหนังสือ จะได้ไม่กระจัดกระจาย นิสิตผู้ใช้ห้องสมุดก็ไม่ต้องเดินทางไปใช้หนังสือตามห้องสมุด แผนกวิชาต่าง ๆ ทั้งยังเป็น การประหยัดงบประมาณและกำลังคนอีกด้วย ซึ่งจะทำให้ ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ได้มีสภาพที่สมบูรณ์ขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยว่านิสิตมีทัศนคติที่ส่วนใหญ่ตระหนักในความสำคัญของ ห้องสมุดที่มีต่อการศึกษามาก แต่ที่ยังไม่ไปใช้ห้องสมุดอย่างเต็มที่ ก็เพราะสภาพ ของห้องสมุดปัจจุบันยังขาดความสมบูรณ์ ตั้งกันอาคารสถานที่ ทรัพยากร หนังสือ วารสาร

การวิจัยแบบต่าง ๆ แลวแต่แขนงวิชาที่ศึกษา เพราะถือ เป็นวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาจะต้องทำก่อนสำเร็จการศึกษา

5. ในขณะที่ห้องสมุดทุกแห่งกำลังขาดแคลนทรัพยากรห้องสมุดต่าง ๆ อยู่บัดนี้ วิทยาลัยควรรวบรวมรายชื่อหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุที่มีอยู่ตามห้องสมุดคณะและแผนกวิชาต่าง ๆ ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยจัดสรร เงินให้ซื้อแล้วพิมพ์ขึ้น เป็นคู่มือของนิสิตบัณฑิตศึกษา ซึ่งถ้าต้องการก็จะไปใช้ตามแหล่งนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็วหรือใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด ซึ่งห้องสมุดทุกแห่งดำเนินการอยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของนิสิตโดยตรงในการที่จะได้ค้นคว้าหนังสือ สิ่งพิมพ์ได้มากขึ้นและสะดวกขึ้น

6. จากการวิจัยพบว่านิสิตบัณฑิตศึกษาไปใช้ห้องสมุดกลางเป็นประจำมากกว่าห้องสมุดอื่น ๆ แต่ในขณะที่เดียวกันนิสิตก็ประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุดกลางเหมือนกัน ฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยและบรรณารักษ์จึงควรปรับปรุงห้องสมุดกลางให้ไ้ระดับมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยตามที่สภาการศึกษาแห่งชาติ¹ และสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย² ได้กำหนดไว้ ทั้งด้านสภาพของห้องสมุดและบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ จำนวนหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุห้องสมุดอื่น ๆ ตลอดจนบริการต่าง ๆ ที่จะต้องจัดให้แก่นักใช้ห้องสมุดกลางอย่างมีประสิทธิภาพและทันการ

7. จากการวิจัยพบว่าห้องสมุดคณะที่นิสิตบัณฑิตศึกษาไปใช้มากที่สุดคือ ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ และห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ ผู้บริหารงานของคณะและแผนกวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสถาบันประชากรศาสตร์ และศูนย์เอกสารประเทศไทย จึงควรปรับปรุงห้องสมุดในความรับผิดชอบของตนให้สามารถถึงคุณนิสิตไปใช้ห้องสมุดได้มากที่สุด คู่กับที่ต้องเสียเงินงบประมาณเพื่อจัดตั้งห้องสมุดขึ้น นอกจากนั้นห้องสมุดแผนกวิชาจำนวน 11 แห่ง ในคณะวิทยาศาสตร์

¹ คูณวค ข., หน้า 245.

² คูณวค ค., หน้า 250.

ควรรวมกับห้องสมุดคณะ เป็นแห่งเดียวกัน เพื่อหนังสือจะได้ไม่กระจัดกระจาย นิสิตไม่ต้องตามไปใช้หนังสือในห้องสมุดแผนกวิชาต่าง ๆ ทั้งยังเป็น การประหยัดงบประมาณ ประหยัดกำลังคน และทำให้ห้องสมุดคณะ วิทยาศาสตร์มีสภาพสมบูรณ์ขึ้นอีกด้วย

8. จากการสำรวจพบว่า เวลาทำการของห้องสมุดต่าง ๆ นั้นตรงกับเวลาที่ นิสิตจะต้องเข้าชั้นเรียน ห้องสมุดทุกแห่งจึงควรเปิดทำการนอกเวลาทั้งวันราชการและวันหยุด เพื่อให้ นิสิตมีโอกาสค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยและคณะจึงควรจัดหางบประมาณมาใช้จ่ายในการ เปิดนอกเวลาของห้องสมุดอย่างเต็มที่

9. จากการสำรวจพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังขาดบรรณารักษะที่มีความรู้วิชา บรรณารักษศาสตร์ ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในงานห้องสมุดโดยเฉพาะ รวมทั้งมารยาทของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดก็ขาดความเฉลียวในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารห้องสมุดทุกแห่งควร จัดหาอัตรากำลังคนเพื่อบรรจุบรรณารักษะโดยตรง ไม่ควรใช้อาจารย์มาทำงานหน้าที่นี้แทน ทางฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัย ก็ควรจัดอบรมบุคลากรของห้องสมุดในมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ให้มีความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ เข้าใจปรัชญาของวิชาชีพนี้และมีมนุษยสัมพันธ์ในการให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดอย่างดี

10. จากการวิจัยพบว่า นิสิตบัณฑิตศึกษามีความต้องการให้ห้องสมุดเพิ่มจำนวน หนังสือ วารสาร และต้องการให้ห้องสมุดมีสถานที่และบรรยากาศที่ดึงดูดนิสิตมาใช้ห้องสมุดมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารห้องสมุดควรพิจารณาปรับปรุงห้องสมุดโดยเพิ่มจำนวนหนังสือ วารสาร ตามความต้องการของนิสิต จัดสถานที่ให้มีบรรยากาศเย็นสบายมีครุภัณฑ์น้ำใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีโต๊ะอ่านหนังสือเฉพาะบุคคลเพื่อช่วยให้นิสิตมีสมาธิในการอ่านและทำงานในห้องสมุดมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น เครื่องถ่ายเอกสารมาประจำ ตลอดจนจัดหาเก้าอี้ม้านั่ง ห้องสูบบุหรี่ ฯลฯ ตามความเหมาะสม